

UCHWAŁA Nr VI/30/2019

RADY MIEJSKIEJ W MASZEWIE

z dnia 26.02.2019 r.

**w sprawie przyjęcia GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY
MASZEWO NA LATA 2019-2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U z 2018 r. poz. 994, 1000, 1349, 1432, 2500), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508, 1693, 2192, 2245, 2354, 2529), art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544, 2245), Rada Miejska w Maszewie uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY MASZEWO NA LATA 2019-2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Maszewa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY

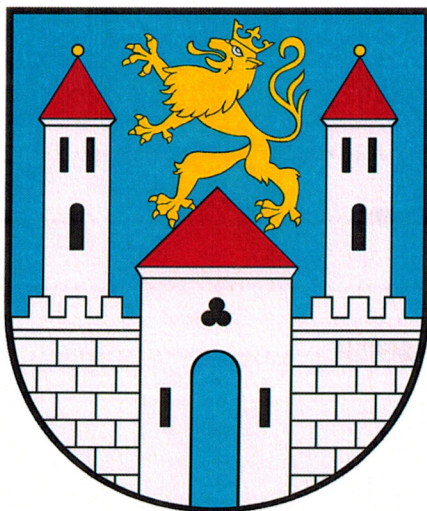

Małgorzata Storma-Piotrowska

Załącznik do Uchwały Nr VI/30/2019
Rady Miejskiej w Maszewie
z dnia 26.02.2019 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

DLA GMINY MASZEWO

NA LATA 2019-2021

Maszewo, 2019 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
PODSTAWA PRAWNA	3
I. DIAGNOZA ŚRODOWISKA GMINY MASZEWO	4
1) Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach Gminy Maszewo	4
2) Diagnoza problemów społecznych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Maszewo	5
3) Analiza SWOT	8
II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE GMINY MASZEWO	10
III. ASYSTENT RODZINY	11
IV. PROGRAM	14
1) Adresaci programu	14
2) Cele programu	14
3) Realizatorzy i partnerzy programu	16
4) Finansowanie programu	16
5) Monitoring i ewaluacja programu	16

WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszą komórką społeczną, jest również tą instytucją społeczną, która mimo zmian zachodzących w społeczeństwie nadal znajduje się na samym szczycie hierarchii wartości społecznych. Rodzina kształtuje osobowość, system wartości, poglądy, styl życia, przygotowuje do pełnienia ról społecznych. Rodzina stanowi naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Jeżeli pojawiające się trudności przewyższają możliwości ich rozwiązania przy wykorzystaniu zasobów rodziny, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz.

Właściwie prowadzona praca na rzecz rozwiązania trudności rodziny winna być prowadzona na zasadzie współpracy. Zamiast wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją wspierać i wspomagać, celem prawidłowego jej funkcjonowania. Prowadząc pracę z rodziną należy dążyć do jej usamodzielnienia, opierając plan działania na zasobach rodziny, wykorzystując mocne strony jej samej, jak również systemu wsparcia. Najważniejszym zadaniem Programu jest wspieranie rodziny biologicznej w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w rezultacie zminimalizowanie konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny to dokument, który jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maszewo na lata 2015 - 2020.

Program wspierania rodziny adresowany jest przede wszystkim do: rodzin wychowujących dzieci, w których występuje problem uzależnienia, zagrożenia ubóstwem, przemocą oraz bezradnych w pełnieniu funkcji opiekuńczo — wychowawczych, rodzin w których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, ponadto przedstawicieli instytucji i służb działających na rzecz wspierania rodziny.

Potencjałem dającym gwarancję poprawnej realizacji założeń Programu ma być kadra pomocy społecznej Gminy Maszewo. Jej kwalifikacje, predyspozycje, doświadczenie oraz umiejscowienie pracy w terenie, ma stanowić podstawę do skutecznych rozwiązań istniejących trudności.

PODSTAWA PRAWNA

Zgodnie z zapisami art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) na gminach ciąży obowiązek opracowania i wdrożenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Maszewo na lata 2019-2021 jest utworzenie systemu wsparcia skierowanego do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo- wychowawczych. Jego opracowanie i wdrożenie odpowiada właściwym przepisom prawnym:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994 z późn. zm.)
- Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r., poz. 682 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r., poz. 1457 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860 z późn. zm.),
- Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maszewo na lata 2015 — 2020 (Uchwała Nr V/ 19/15 Rady Miejskiej w Maszewie z dnia 25 marca 2015 r.)

I. DIAGNOZA ŚRODOWISKA GMINY MASZEWO

1. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach Gminy Maszewo

Maszewo jest Gminą miejsko – wiejską, położoną na Równinie Nowogardzkiej, w zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Mimo że od zachodu graniczy z Puszcą Goleniowską, to w granicach gminy lasy występują tylko w północno-zachodniej części, pozostałe tereny to obszary rolnicze. Tereny leśne zajmują 17% powierzchni gminy, a użytki rolne 74%.

Gmina Maszewo liczy 8455 mieszkańców, według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

Tabela 1. Ludność w latach 2016-2018

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem			Kobiety			Mężczyźni		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1.	Mieszkańcy Miasta i Gminy Maszewo	8807	8777	8455	4400	4369	4239	4407	4408	4216
	w tym miasto	3367	3342	3200	1748	1736	1680	1619	1606	1520
	w tym gmina – obszar wiejski	5440	5435	5255	2652	2633	2559	2788	2802	2696
2.	Wiek produkcyjny	5660	5600	5376	2609	2562	2479	3051	3038	2897
	w tym miasto	2146	2117	1964	1027	1002	947	1119	1115	1017
	w tym gmina	3514	3483	3412	1582	1560	1532	1932	1923	1880

Źródło: Urząd Miejski w Maszewie

Z danych zawartych w tabeli nr 1 wynika, że w roku 2016 Gmina Maszewo ogółem liczyła 8807 mieszkańców, z tego 3367 mieszkało w mieście, a 5440 na wsi, w 2017 r. 8777, z tego 3342 w mieście, a 5435 na wsi, w 2018 r. - 8455, w tym 3200 w mieście, 5255 na wsi. W wieku produkcyjnym w 2016 - było 5660 mieszkańców, z tego 2146 mieszkało w mieście, a 3514 na wsi, w 2017 r. — 5600, z tego 2117 mieszkało w mieście, a 3483 na wsi, w 2018 r. — 5376, z tego 1964 mieszkało w mieście, a 3412 na wsi.

Analizując dane zawarte w tabeli 1, zauważa się, że w okresie od 2016 roku do 2018 r. liczba ludności Gminy nieznacznie, ale pomniejszyła się. Zauważyć również można, iż w okresie od 2016 roku do 2018 roku stopniowo spadała liczba osób w wieku produkcyjnym, co skutkuje stałą tendencją wzrostową ludności w wieku poprodukcyjnym. Ponadto zaobserwowana w ostatnich latach tendencja wzrostowa grupy osób wkraczających w wiek emerytalny wiąże się z niekorzystnym zjawiskiem starzenia się populacji, mającym bezpośredni wpływ dla potencjału Gminy Maszewo.

2. Diagnoza problemów społecznych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Maszewo

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2016-2018

Powód przyznania pomocy	Rok		
	2016	2017	2018
<i>Ubóstwo</i>	195	167	121
<i>Bezdomność</i>	9	7	6
<i>Potrzeba ochrony macierzyństwa</i>	54	44	15
<i>Wielodzietność</i>	43	36	20
<i>Bezrobocie</i>	112	103	57
<i>Niepelnosprawność</i>	121	108	100
<i>Długotrwała lub ciężka choroba</i>	127	111	86
<i>Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego</i>	37	23	28
<i>Przemoc w rodzinie</i>	7	14	1
<i>Uzależnienia</i>	1	3	2
<i>Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego</i>	4	3	2
<i>Zdarzenie losowe</i>	1	5	1

Źródło: Opracowanie własne

Dane zawarte w tabeli nr 2 wskazują, że najczęstszymi motywami ubiegania się o pomoc w Ośrodku Pomocy Społecznej w Maszewie w latach 2016 - 2018 było ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Dużą grupę osób korzystających ze wsparcia tutaj Ośrodka stanowiły również osoby bezrobotne. Brak pracy był czwartą pod względem częstotliwości przyczyną ubiegania się o pomoc przez mieszkańców Gminy Maszewo w latach 2016 – 2018. W dalszej kolejności, ze względu na częstotliwość występowania problemu, z konieczności którego klienci OPS-u ubiegali się o pomoc, znalazły się: potrzeba ochrony macierzyństwa, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo — wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemoc w rodzinie, bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, uzależnienia, zdarzenie losowe.

Dane liczbowe zawarte w tabeli nr 2 wskazują, iż liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w ostatnich latach maleje. Niewątpliwie ma na to wpływ fakt wdrożenia wsparcia finansowego dla rodzin z dziećmi, w ramach Programu 500 Plus.

Tabela 3. Kwoty świadczeń przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2016-2018

Lp	Rodzaj udzielanych świadczeń	rok	kwota	rok	kwota	rok	kwota
1.	Zasilek stały	2016	282 888	2017	278 049	2018	296 641
2.	Zasilek okresowy		87 853		68 334		37 798
3.	Zasilek celowy		98 514		105 504		72 163
4.	Usługi opiekuńcze		35 777		41 425		46 584
5.	DPS		211 181		213 751		548 066*
6.	Dodatek mieszkaniowy		13 208		19 587		8 421
7.	Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami		1 373 785		1 268 891		1 289 886
8.	Świadczenie wychowawcze		4 947 199		6 469 356		5 456 762
9.	Fundusz alimentacyjny		417 111		362 220		303 930
10.	Dobry start		-		-		329 700
11.	Zasilek pielęgnacyjny		105 570		106 488		334 116
12.	Pieczna zastępcza		67 836		50 911		219 691*

Źródło: Opracowanie własne

* na kwoty wskazane składa się dodatkowo zobowiązanie powstałe w roku 2017, w wyniku nieregulowania na bieżąco należności

Tabela nr 3 zawiera informacje o rodzajach oraz wysokościach świadczeń pieniężnych udzielonych w latach 2016 — 2018. Największe środki przeznaczone są na wsparcie rodzin z dziećmi, tj. na wypłatę świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego. Kolejnym świadczeniem skierowanym do rodzin, a konkretnie do samotnych rodziców, jest świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz od 2018 roku jednorazowe świadczenie „Dobry start”, przyznawane z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. Po wsparciu rodzin, największe środki przeznacza się na wypłatę zasiłków pielęgnacyjnych i zasiłków stałych. W 2016 roku uprawnionych do zasiłków stałych było 58 osób, którym wypłacono 546 świadczeń o łącznej wartości 282 888 zł, w 2017 roku 53 osoby i 533 świadczenia o łącznej wartości 278 049 zł, a w 2018 roku 54 osoby i 552 świadczenia o łącznej wartości 296 641 zł. Zasiłki stałe przysługują osobom posiadającym znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, także z tytułu wieku, jeśli nie nabyły uprawnień do świadczeń z innych źródeł.

Ośrodek świadczy usługi opiekuńcze na rzecz samotnych, starszych mieszkańców Gminy Maszewo. W roku 2016 na to zadanie wydatkowano kwotę 35 777 zł, w 2017 roku 41 425 zł, a w 2018 roku 46 584 zł.

Nadal duża liczba klientów pomocy społecznej otrzymuje wsparcie w postaci zasiłków celowych i okresowych. Jako przyczynę złej sytuacji materialnej mieszkańcy Gminy wskazują niepełnosprawność jak również długotrwałą chorobę. Zauważa się niechęć do podjęcia zatrudnienia wśród klientów Ośrodka.

W latach 2016 — 2018 Ośrodek Pomocy Społecznej realizował pomoc w formie żywności w ramach programu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” oraz „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym”. Ośrodek jest Jednostką, która nieprzerwanie od 2014 roku, na terenie Gminy Maszewo dystrybuje nieodpłatną żywność. W okresie od 2014 roku do grudnia 2018 roku Gmina Maszewo, za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej, przekazała osobom potrzebującym 260 ton żywności o łącznej wartości 700 tys. złotych. W ramach Podprogramów w poszczególnych latach realizowane były równolegle cykliczne działania, w ramach środków towarzyszących, oferowane odbiorcom pomocy żywnościowej, których celem było włączenie społeczne tych osób. Osoby korzystające z pomocy żywnościowej objęte zostały pracą socjalną, miały możliwość skorzystania między innymi ze wsparcia psychologicznego i prawnego oraz pomocy asystenta rodziny, warsztatów edukacyjnych i kulinarnych. Pomocą w ramach PO PŻ każdorazowo objęte są osoby i rodziny z terenu naszej Gminy, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza odpowiednio kryterium dochodowego, obowiązującego w danym roku programowania nieodpłatnej żywności.

3. Analiza SWOT

W celu opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Maszewo na lata 2019 - 2021 dokonano analizy SWOT. Szczegóły analizy przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 5. Analiza SWOT

WSPARCIE RODZINY ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
profesjonalizm i aktywna współpraca instytucji wspierających rodzinę	wyuczona bezradność i roszczeniowość, nastawienia na pomoc finansową, brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów
wsparcie rodziny przez asystenta rodziny	brak lokali mieszkalnych na terenie Gminy
dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty	zbyt duże obciążenie pracą pracowników instytucji pomocowych
funkcjonowanie w gminie Karty Dużej Rodziny	niska gotowości rodzin do zmiany stylu życia
działanie Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin doznających przemocy w rodzinie	bierna postawa członków rodzin wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie
rozwinięta sieć instytucji wspierających rodzinę – OPS, GKRPA, PCPR, Sąd, PPP, Ośrodki zdrowia	niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych
oferta wsparcia psychologicznego i prawnego dla rodzin i osób przeżywających problemy	brak programów reintegracji ze środowiskiem dla osób uzależnionych opuszczających zakłady karne
działalność placówek oświatowych, ośrodków wsparcia dziennego, organizacji pozarządowych	utrudniony dojazd / brak komunikacji publicznej z miejscowości wiejskich uniemożliwiający podjęcie zatrudnienia
Środki pozabudżetowe pozwalające realizować programy wspierające rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym	brak miejsc w przedszkolach
tworzenie warsztatów umiejętności wychowawczych tj. szkoły dla rodziców,	malejące zainteresowanie podjęciem pracy w sektorze pomocy społecznej
dostępność usług opiekuńczych	
realizacja rządowego programu „Posiłek w domu i szkole” finansującego dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach	
pozyskiwanie ofert wypoczynku letniego dla dzieci z najuboższych rodzin	

bliskość Parku Przemysłowego - zróżnicowanie ofert pracy	
oferta kulturalna dla dzieci i młodzieży	
SZANSE	ZAGROŻENIA
podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin	przerzucenie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje
świadome i umiejętne korzystanie z różnych form wsparcia	nastawienie rodzin na uzyskiwanie wsparcia finansowego
poprawa funkcjonowania społecznego rodziny	zanik więzi i tradycji rodzinnych
poprawa sytuacji dziecka	zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych
dostępność zatrudnienia	dostęp do środków uzależniających zarówno rodziców jak i dzieci
pozyskiwanie środków pozabudżetowych na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	istnienie zjawisk patologicznych (przemoc, alkoholizm) oraz wysoka tolerancja na ich istnienie
rozwój zainteresowań wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie ich aktywności fizycznej i kulturalnej	
zaangażowanie rodzin we współpracę ze służbami pomocowymi	
zintensyfikowanie współpracy służb pomocowych	
podejmowanie współpracy zamiast biernego korzystania z oferowanych form pomocy	
usamodzielnienie rodzin zależnych od pomocy społecznej	

Źródło: Opracowanie własne

II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE GMINY MASZEWO

Dzieci są grupą szczególnie chronioną przez politykę społeczną. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz ochronę przed niekorzystnym wpływem środowiska. System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia na terenie Gminy Maszewo organizują: placówki wsparcia dziennego, rodziny zastępcze, placówki oświatowe.

Poniższe zestawienia tabelaryczne obrazują zakres liczbowy dzieci pochodzących z terenu Gminy Maszewo, objętych zastępczymi formami opieki.

Tabela 6. Dzieci z terenu Gminy Maszewo w rodzinach zastępczych według wieku w latach 2016-2018

lp	Dzieci w rodzinach zastępczych	spokrewnionych			niespokrewnionych		
1.	Rok	2016	2017	2018	2016	2017	2018
2.	Liczba dzieci	20	21	19	4	4	4

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7. Dzieci z terenu Gmin Maszewo w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016 – 2018

lp	Dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	Przebywających w placówkach			Umieszczonych w placówkach		
1.	Rok	2016	2017	2018	2016	2017	2018
2.	Liczba dzieci	5	5	4	3	0	0

Źródło: Opracowanie własne

Dane Ośrodka wskazują, że z terenu Gminy Maszewo w zastępczych formach opieki przebywało odpowiednio w 2016 r. 32 dzieci, w 2017 r. 30 dzieci, w 2018 r. 27 dzieci. Warto zauważyć, że znacząca większość dzieci z terenu Gminy Maszewo, na przełomie 2016-2018 roku, przebywała w rodzinach zastępczych. Znacznie zmniejszyła się liczba dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W ostatnich dwóch latach w placówkach nie umieszczono żadnego dziecka.

Zauważalnie maleje liczba dzieci izolowanych od swoich środowisk rodzinnych. Jest to wynik szeroko zakrojonego wsparcia rodzin, wśród których istnieje zagrożenie odebrania dziecka. Tendencja ta wyzwała konieczność stałego monitoringu i zwiększenia intensyfikacji działań, poprzez stałą pracę asystenta rodziny, poradnictwo specjalistyczne, pomoc rzeczową, pracę socjalną. Niezbędne staje się utrzymanie zatrudnienia asystentów rodzin, którzy poprzez stałą współpracę z rodzinami dążyć będą do ich poprawnego funkcjonowania, tym samym zapobiegając umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

III. ASYSTET RODZINY

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomocy udziela się kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji, pracujących z dziećmi i rodzicami. Rodzinie przyznaje się wsparcie asystenta rodziny. Asystent ułatwia rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta są działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Praca asystenta rodziny nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, jednak współpraca obu jest ściśle ze sobą powiązana.

Jednostką powołaną do realizacji przedmiotowych zadań — na podstawie Uchwały Nr XV/89/2012 Rady Miejskiej w Maszewie z dnia 29 lutego 2012 r. - został Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie.

Zawód asystenta rodziny, w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie funkcjonuje od 2010 roku. Wynagrodzenie asystenta odbywało się w ramach środków unijnych oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W roku 2016 w Ośrodku zatrudniony był 1 asystent rodziny, który swoim wsparciem objął 10 rodzin. W roku 2017 asystent pracował z 11 rodzinami. W roku 2018 ośrodek zatrudniał 2 asystentów, którzy współpracowali z 25 rodzinami.

W latach 2016-2018 pozyskiwano środki finansowe z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Asystent rodziny” na zatrudnienie asystentów rodziny. Wdrożenie projektu było zadaniem dodatkowym i fakultatywnym, którego przyjęcie do realizacji zależne było od decyzji samorządu gminnego. Realizacja projektu w całości była finansowana ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Ośrodek rokrocznie aplikuje o środki ministerialne oraz podejmuje własne działania zmierzające do zwiększenia zatrudnienia asystentów rodzin. W roku 2018 tut. Ośrodek rozpoczął realizację Projektu „Aktywni, kreatywni, (pełno) sprawni w Gminie Maszewo”, w ramach którego zatrudniony został drugi asystent rodziny, co pozwoliło na objęcie wsparciem dwukrotnie większej liczby rodzin.

Tabela 8. Asystentura rodziny na terenie Gminy Maszewo w latach 2016-2018

	Asystentura rodziny w latach 2016-2018		
<i>Rok</i>	2016	2017	2018
<i>Liczba rodzin</i>	10	11	25
<i>Liczba asystentów</i>	1	1	2

Źródło: Opracowanie własne

Dane zawarte w tabeli nr 8 wskazują, iż asystenturą rodziny objęto 10 rodzin w roku 2016 r. 11 rodzin - w 2017 r. 25 rodzin - w 2018 r. Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że rokrocznie wzrasta liczba rodzin wymagających współpracy z asystentem rodziny, a zatem zachodzi konieczność podtrzymywania tej formy oddziaływań na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo i zagrożonych zjawiskiem przemocy.

Dotychczasowe doświadczenia pozwalają stwierdzić, że współpraca z asystentami rodziny daje wiele korzyści, pomaga rodzinie poznać własne możliwości, zbudować pewność siebie. W efekcie w oparciu o swoje zasoby rozwiązywać problemy. Asystent rodziny mobilizuje do dbania o czystość i porządek w domu. Asystenci rodziny nie „siedzą za biurkiem”, ale spędzają czas z rodzinami w ich domach. Wskazują drogę do zmiany, nie wyręczając klientów w ich działaniach. Ich zadaniem jest zmienić nastawienie klienta, pokazać mu własne możliwości.

Efektem pracy asystenta jest uniknięcie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Z perspektywy czasu i osiągnięć w ramach realizacji tego zadania, stwierdza się, iż jest to jedno z lepszych narzędzi minimalizujących i eliminujących skutki kryzysu w rodzinach zagrożonych różnymi dysfunkcjami, stąd zachodzi konieczność pozostawienia w strukturach Ośrodka tej funkcji. Ponadto koszty zatrudnienia asystenta są o wiele niższe od kosztu utrzymania dzieci w pieczy zastępczej.

Zatrudnienie asystenta rodziny jest zadaniem o charakterze obowiązkowym. Zakres zadań asystenta obejmuje bezpośrednią pracę z rodzicami, dzieckiem, jak również działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15.1. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;

- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

V. PROGRAM

1. Adresaci programu

Program skierowany jest do rodzin z terenu Gminy Maszewo. Do celów programu przyjęto definicję wskazaną w art. 6 pkt 14 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, określającą rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Program skierowany jest w szczególności do rodzin wychowujących dzieci, w których występuje problem uzależnienia, zagrożenia ubóstwem, przemocą oraz bezradnych w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, jak również do rodzin, w których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, bądź takim, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej,

2. Cele programu

Cel główny

WZMOCNIENIE POZYCJI RODZINY W OBLICZU JEJ KRYZYSU

1. Cel szczegółowy

Stworzenie kompleksowego systemu pomocy dziecku i rodzinie

Działania:

- 1) Udzielenie kompleksowego wsparcia rodzinie w jej funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.
- 2) Realizacja rządowych programów osłonowych.
- 3) Karta Dużej Rodziny.
- 4) Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom.
- 5) Udzielanie pomocy w formie posiłku lub zasiłku celowego na zakup posiłku.
- 6) Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej.
- 7) Edukacja rodziców w pełnieniu właściwych ról w rodzinie.
- 8) Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

2. Cel szczegółowy

Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny

Działania:

- 1) Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin.
- 2) Promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin i realizacji programów wspierających rodziny.
- 3) Nawiązywanie partnerstwa o zasięgu lokalnym w zakresie wsparcia rodziny.

3. Cel szczegółowy

Rozwój interdyscyplinarnych form wsparcia

Działania:

- 1) Stworzenie systemu pomocy rodzinie w sytuacji kryzysowej, traumatycznej.

4. Cel szczegółowy

Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania:

- 1) Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.
- 2) Wsparcie działalności istniejących świetlic.

3. Realizatorzy i partnerzy programu

Realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie, który realizuje Program przy współpracy:

- Rodzin z terenu Gminy Maszewo,
- Urzędu Miasta i Gminy w Maszewie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Maszewie,
- Posterunku Policji w Maszewie,
- placówek oświatowych,
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Maszewie,
- organizacji pozarządowych,
- Kościołów i związków wyznaniowych,
- Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego.

4. Finansowanie programu

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Maszewo na lata 2019-2021 realizowany będzie w ramach środków własnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie, budżetu Państwa (Ministra właściwego do spraw rodziny) oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

5. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu danych dot. zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację, przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie, w celu ocenienia czy Program osiąga założone cele.

Podstawę ewaluacji stanowią będą:

- ✓ wypowiedzi ustne partnerów i uczestników programu
- ✓ kontrakty socjalne
- ✓ wywiady środowiskowe
- ✓ artykuły prasowe i zdjęcia
- ✓ decyzje administracyjne dot. przyznanych świadczeń

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie będzie co roku przedkładał sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji Programu, Radzie Miejskiej w Maszewie.